

Müddeiumuni, zaptiye yerine jandarma kaim olmuştur demesini ve eski hanam eski tas, yalnız tellâklar değişti sözünü Devletin askeri ve emniyet kuvvetlerini alenen tahkir mahiyetinde görüyor ve takibat için müracaat ediyor.

Arkadaşlar; Anayasa'mızın, demin arzettiğim en ileri, en demokratik memleketlerden daha ileri olduğuna, haddinden fazla ileri olduğuna kani olduğumuz İktüzük'ün şimdi okuduğum sarîh hükmünü bütün bunları gözönüne aldık. Bu sözleri Devletin jandarma kuvvetini tahkir maksadiyle söylendiğine kani olmadık, bunun esas maksadını Devletin bugünkü idare şeklinin memnuniyet bahş olmadığını ve eski idare tarzıyla bugünkü arasında yapılmış bir mukayeseden ileri gelmiş olduğuna kani olduk. Encümenin bu meselede arzedeceği, tetkik edeceği yeni bir delil yoktur. Delil yalnız bu beyanlar ve bu beyanları tevsik eden gazetedeki yazılardan ibarettir. Muhterem arkadaşımızdan ikisi bu kanaata iştirâk etmedi, biri de mazbatanın yazılış şekline itiraz etti. Şimdi söz alan arkadaşımız da Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması esasına muhalif olduğunu söylediler. Yalnız Komisyon mazbatasının hareketini, emniyet kuvvetlerini tahkire mâ-tuf olmadığı yolunda takdiri doğru bulmadılar ve dediler ki; biz delâil takdirine gidiyoruz, kararı bu şekilde aldığımız takdirde devre sonuna gelir takibat başlarsa, bu kararlar mahkemeler ve savei mukayyet olur, bu doğru değildir dediler. Bu nokta hakkındaki Encümen görüşünü kısaca arzedeğim.

Arkadaşlar; biz İktüzük'ün hükümleri mucibince, huzurunuzda Milletvekilliği dokunulmazlığının refedilmesi veya refedilmemesi için geliriz. Böylece gelirken şüphesiz ki, Komisyon birşey ortaya koyacak ve bunu böyle takdir ediyorum, diyecektir. Bu hâdisede niçin, huzurunuzda bu şekilde geldiğimizi etrafınca arzede-yim. Yani, bu sözleri biz Ceza Kanununun 159 ncu maddesindeki Devlet kuvvetlerini tahkir suçu mahiyetinde görmemekteyiz. Bunu demezsek, İhzarî ve Karma Komisyonunuz hiçbir şey yapamaz. Çünkü bunu arzettiğim şekilde demeye ve takdire yetkiliyiz. Ama bu kararı kazai bir karar mahiyetinde değildir ve olmayacaktır. Ama kanunun koyduğu hükümleri ve hükümlere göre hareketini yaparken şüphesiz ki, bu suçun dokunulmazlığın refini istilzam eden suç mu-

dur, değil midir bunu takdir edecektir. Bunu takdir etmediği takdirde esasen bizim İktüzük hükümleri, Hazırlama Komisyonunun verdiği hükümler muvacehesinde kendiliğinden mâna-sız kalır. Komisyonun yapacağı iş tabiatıyla müddeiumuni bu fiili şu maddeye muvafık gör-dü, masuniyeti teşriyesinin refini istedi diye-rek ona ittibaen karar vermek değildir. Aksi-takdirde İhzarî Komisyonun kura çekmek sure-tiyle ayrılması ve gizli oyla kendisine reis seç-mesi, ve Karma Komisyonun Adalet ve Anayasa Komisyonları gibi 48 üyelik adli bilgilerle mü-cehhez bir heyete vermesi ve ondan sonra bu-raya getirmesi gibi formalitelere asla lüzum kal-mazdı. Bilâkis arkadaşların görüşü kabul edil-diği takdirde, bana öyle geliyor ki. Büyük Millet Meclisi âdeta, işin içine nüfuz edemedi-kuruluş bir makina gibi kendisini tahrik eden alâkalı kaza orgaularının emri dâhilinde işler bir hale gelecektir. Kanun maddesini aneak ağır hapsi müstelzim görmezse refe gidecek yoksa gitmiyecek.

Bu mâruzatımla zannediyorum ki. Yüksek Heyetiniz bizim Karma Komisyon ekseriyetinin niçin bu neticeye vardığı hususunda aydınlan-mıştır. Eğer arkadaşların zihinlerinde henüz ay-dınlanmamış nokta varsa emir buyursunlar onu da izah edeyim.

ABDÜRRAHMAN KONUK (Bursa) — Ar-kadaşlar; bir Milletvekili arkadaşımızın teşrif masuniyetinin kaldırılması gibi nazik bir mev-zuda konuşmak gerçekten güçtür. Fakat ben, bilhassa hukuk tekniği mevzuuna girmiş olan bu meseleye şu noktadan başlamak istiyorum:

Arkadaşlar; Anayasa içinde iki mevzu var-dır ki, bunlardan birisi teşrif masuniyetin kal-dırılması, diğeri de af hakkıdır; müsterek hu-kuk bakımından bazı eşhasa, bazı üstün hak-lar verilmesi yoluna kaçabilir. Onun için bu gayet nazik ve tehlikeli bir mevzudur.

Anayasamızın 69 ncu maddesinin imtiyazın kaldırıldığı ve hukuk önünde eşhasın müsavi kıldığı emiri bir emrikatî olduğuna göre Mil-letvekilliği dokunulmazlığı mevzuunda, Millet-vekillerinin, kendilerine suç isnadedildiği tak-dirdir masuniyetlerinin kaldırılması veya kal-dırılmaması keyfiyetinde gayet hassas olmak ve hakkı yerinde teslim etmek lâzımdır.

Arkadaşlar; bizim Anayasamız, 17 nci